

XITOIY TA'LIM MUASSASALARI TOMONIDAN TUZILGAN DA'VAT ETUVCHI TA'LIM SHIORLARINING STRUKTUR-TUZILISHI

<https://doi.org/10.24412/2181-1784-2023-21-37-48>

G'iyosov B.U.

TDSHU Xitoy filologiyasi kafedrasida tayanch doktoranti

Karimov A.A.

TDSHU Xitoy filologiyasi kafedrasida professori, f.f.n., prof.

***Annotatsiya.** Hozirgi vaqtda Xitoyda shiorlarni o'rganish faol o'sish bosqichida ekanligini aytish mumkin. Yangi asrning so'ngi yillarida shiorlarni o'rganish sezilarli darajada faollashdi, filologlar va sotsiologlar tegishli muammolarni o'rganishga ko'proq e'tibor berishni boshladilar, asarlar soni sezilarli darajada oshdi, ular orasida turli jihatlariga bag'ishlangan ko'plab qiziqarli asarlar mavjud. shiorlar turi va birinchi navbatda akademik ilmiy jurnallarda bizni qiziqtirgan muammoga bag'ishlangan asarlar nashr etiladi. Bu muammo doktorlik va nomzodlik dissertatsiyalarida ham tadqiqot obyektiga aylangan. Bundan tashqari, shiorlar sohasidagi asosiy masalalardan tashqari, ozmi-ko'pmi chekka masalalari ham o'rganilmoqda. Biroq ularning barchasi u yoki bu tarzda shior muammosi bilan bog'liq.*

Shiorlarni leksik-semantik va strukturasini tadqiq qilish usullari sintaksis, semantika va pragmatikani uch tamonlama birlashtirish bugungi kunda mamlakatimizda tilshunoslik sohasida katta ta'sirga ega bo'lgan tadqiqot usuli hisoblanadi. Shior yozma uslubdagi maxsus nutq fragmenti sifatida o'ziga xos ko'plab xususiyatlarga ega va o'z-o'zidan birikmat, shuning uchun uni shior uslubi deb atash mumkin. Shiorlarning leksik-semantik va strukturasini bo'yicha tadqiqotlar shiorlarning o'ziga xos kontekstidan boshlanadi va shiorlarning o'ziga xos pragmatik funksiyalaridan boshlanadi, ular sintaksis, semantika va pragmatika tadqiqotlarini uzviy birlashtiradi. Pragmatik omillar nisbatan aniq va nazorat qilinishi mumkinligi sababli, uchta tamonni birlashtirgan usulni qo'llash yanada ilmiy va ishonchli bo'lib, ishlatish va tekshirish oson.

***Tayanch so'z va iboralar:** ta'lim shiorlari, struktura, semantika, leksika.*

***Аннотация.** В настоящее время можно сказать, что изучение лозунгов в Китае находится в стадии активного роста. В последние годы нового столетия изучение лозунгов значительно активизировалось, филологи и социологи стали уделять больше внимания изучению сопутствующих проблем, значительно увеличилось количество работ, среди которых немало интересных работ, посвященных различным аспектам. типа лозунгов и, прежде всего, работ, посвященных интересующей нас проблеме, публикуются в академических научных журналах. Данная проблема стала объектом исследования докторских и кандидатских диссертаций. Кроме того, помимо*

основных вопросов в области лозунгов изучаются и более или менее маргинальные вопросы. Но все они так или иначе связаны с лозунговой проблемой.

Лексико-семантический и структурный методы исследования лозунгов, объединяющие трех плановый подход лексический, семантический и прагматический и представляют собой метод исследования, имеющий сегодня большое влияние в области языкознания в нашей стране. Слоган как особый речевой фрагмент в письменном стиле имеет множество уникальных особенностей и представляет собой самосочетание, поэтому его можно назвать стилем слогана. Лексико-семантические и структурные исследование лозунгов начинается с конкретного контекста лозунгов и конкретных прагматических функций лозунгов, что органично интегрирует исследования синтаксиса, семантики и прагматики. Поскольку прагматические факторы относительно ясны и контролируемы, применение метода, объединяющего три плоскости, является более научным и надежным, а также простым в использовании и проверке.

Опорные слова и выражение: лозунги направленные на образование, структура, семантика, лексика.

Abstract. At present, it can be said that the study of slogans in China is in a stage of active growth. In the last years of the new century, the study of slogans became significantly more active, philologists and sociologists began to pay more attention to the study of related problems, and the number of works increased significantly, including many interesting works devoted to various aspects. type of slogans and, first of all, works devoted to the problem we are interested in are published in academic scientific journals. This problem has become an object of research in doctor's and candidate's theses. In addition, in addition to the main issues in the field of slogans, more or less marginal issues are also being studied. But all of them are related to slogan problem in one way or another.

The lexical-semantic and structure research methods of slogans combining the three planes of syntax, semantics and pragmatics is a research method that has a great influence in the field of linguistics in our country today. Slogan as a special speech fragment in a written style has many unique features and is a self-combination, so it can be called a slogan style. Research on the lexical-semantic and structure of slogans begins with the specific context of slogans and the specific pragmatic functions of slogans, which seamlessly integrates the research of syntax, semantics and pragmatics. Because the pragmatic factors are relatively clear and controllable, the application of the method combining the three planes is more scientific and reliable, and easy to use and verify.

Keywords and expressions: educational slogans, structure, semantics, lexicon.

KIRISH

Xitoy ta'lim muassasalari tomonidan o'quvchilarni ma'lum bir maqsad sari da'vat etish uslubi hozirda sermahsul hisoblanadi. Biz ushbu maqolamizda Xitoy ta'lim muassasalari tomonidan tuzilgan shiorlarga tayangan holda ba'zi da'vat etuvchi ta'lim shiorlarini tanlab oldik va ularning struktur xususiyatlarini ko'rib chiqamiz. Xitoy ta'lim shiorlarini struktur tahlil etishning ikki xil usuli mavjud bo'lib, birisi shiorlardagi so'z birikmalarini sintaktik tahlil etish bilan bo'lsa, ikkinchi usul undan farqli o'laroq shiorlardagi har bir ieroglifni morfologik tahlil etish bilan amalga oshiriladi. Agar biz ikkinchi usul bilan Xitoy ta'lim shiorlarini tadqiq etadigan bo'lsak, pastdagi misol kabi amalga oshiriladi.

So'z birikmasining mohiyatini sintaktik nuqtai nazardan talqin qilish o'zining qadimiy traditsiyasiga ega. Sintaktik nazariyalarning rivojlanishi protsessida bu yo'nalishning nazariy asoslari asta-sekin o'z mavqeini mustahkamlamoqda va qaror toptirmoqda. So'z birikmasini gap tuzilishidan, komunikativ jarayondan ajratib karash uning funksiyasini notug'ri tushuntirishga olib kelishi mumkin. Chunki har bir so'z birikmasi fikrning tog'ri amalga oshirilishi va aloqa aktining kommunikativ situatsiyasiga mos bo'lishi uchun faqat o'sha gap tarkibidagina mavjud boladi. Shuning uchun ham so'z birikmalarini tilning nominativ birligi hisoblangan so'z bilan bir qatorga qo'yib, gapdan tashqarida ham mavjud bo'ldi deyish so'z birikmasining tabiatga unchalik mos kelmaydi.

MAQSAD VA VAZIFA

Tadqiqotning maqsadi xitoy tilidagi da'vat etuvchi ta'lim shiorlarining tarkibidagi so'z birikmalarini leksik-semantik va struktur jihatdan tadqiq etishdan iborat. Ushbu maqsadni amalga oshirish uchun quyidagi vazifalar belgilab olindi:

1. Tanlab olingan da'vat etuvchi ta'lim shiorlari struktur tuzilish munosabatlari turlarini aniqlash va guruhlarga ajratish.
2. Olib borilgan tahlilga ko'ra ta'lim muassasalari tomonidan tuzilgan da'vat etuvchi ta'lim shiorlari tuzilish munosabatiga ko'ra ajratilgan guruhlarning foiz ko'rsatkichini aniqlash;
3. Olib borilgan tahlil natijalariga ko'ra ilmiy xulosa berish.

USULLAR

To'plangan materiallarning o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqib struktur tahlil, leksik-semantik va statistik tahlil usullaridan foydalanildi.

Shiorning eng muhim janr xususiyatlari bu qisqalik, jarangdorlik, tasviriylik va foydalanish mumkinligidir. Ushbu xususiyatlar shiorlarni axborot mazmuni, samaradorligi va muallifning individuallashtirilmaganligi bilan ajralib turadigan matnlarga kiritish imkonini beradi. Shiorlarning mazmuni va vazifalari (shiorlar) ularning shaklini belgilaydi. O'quvchi yoki tinglovchiga qaratilgan, bir zumda idrok etish uchun mo'ljallangan, muvaffaqiyatli shiorlar va shiorlar odatda tushunarli, jozibali, qisqa va esda saqlash oson.

Xitoy o‘quv muassasalari tomonidan bo‘lajak o‘quvchi-abiturentlarni ta’limga, xususan, oliy o‘quv dargoxlari kirish imtixonlaridan a’lo o‘tib, yana ham chuqurroq ta’lim saboqlari olishlarini targ‘ib etishni maqsad etgan holda, har yili maxsus ta’lim shiorlari ishlab chiqilinadi. Ular maktabga tegishli *tashqi* (*maktab hovlisi, binosi*) va *ichki* (*auditoriya, koridor*) hududlarida o‘rnatiladi.

ERISHILGAN NATIJALAR

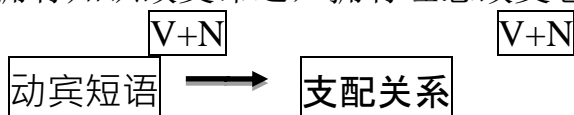
Shiorning ichki komponentlari o‘rtasidagi munosabatga ko‘ra ta’lim shiorlarning struktur tuzilish munosabatini quyidagi turlarga ajratishimiz mumkin.

I) *Fe’l + obyekt birikmali shior strukturasi.*

动宾结构:

Munosabat turiga ko‘ra, “Hokim+Tobe” - bitishuv yo‘li bilan bog‘lanish sifatlovchi-sifatlanmish, izohlovchi-izohlanmish, qisman hol-hollanmish munosabatidagi birikmalar. Bu kompozitsiya shiorlar strukturasi tahlilida keng qo‘llanilganini kuzatish mumkin. Asosiy qism ma’lum bir xatti-harakatni bildirib, ikkinchi qism esa ish-harakat amalga oshirilayotgan obyektidan iborat.

I. 拥有知识改变命运，拥有理想改变态度。

Tarjima: *Bilim taqdirni o‘zgartirar, go‘zal xulq esa insoniy munosabatni.*

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo‘lgan harakat va holatni bildirgan fe’l shakli ya’ni shart mayli shaklida emas, balki biron-bir harakat obyektiv olamda mavjud ekanligi bayon etilmoqda, ya’ni bu *indikativ* (lot. *modus indicativus*) bo‘lib, bunda fe’l pozitsiyasi reallikni ifoda etgan holda, ish-harakat o‘tgan zamonda yoki hozirgi zamonda yuz beradi va bu qolgan mayl shakllarga qarama-qarshi hisoblanib, obyektiv modallikni bayon etib keladi.

— 拥有|知识, (拥有|什么?);

Bilimga ega bo‘lmoq; (Fe’l | Ot) - (ega bo‘lmoq | nimaga?);

动宾短语, “*Fe’l+obyekt*” birikma.

— 改变|命运, (改变|什么?);

Taqdirni o‘zgartirmoq; (Fe’l | Ot) - (o‘zgartirmoq | nimani?);

动宾短语, “*Fe’l+obyekt*” birikma.

— 拥有|理想, (拥有|什么?);

Ideallarga ega bo‘lmoq; (Fe’l | Ot) - (ega bo‘lmoq | nimaga?);

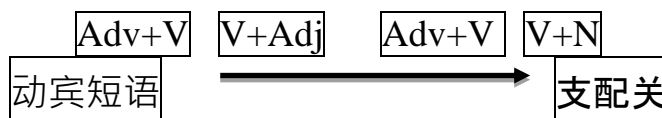
动宾短语 - “*Fe’l+obyekt*” birikma.

— 改变|态度, (改变|什么?);

Munosabatni o‘zgartirmoq; (Fe’l | Ot) - (o‘zgartirmoq | nimani?);

动宾短语 - “*Fe’l+obyekt*” birikma.

II. 今日学习不努力，明日村口卖洋芋!

Tarjima: Bugun o‘qimasang, ertaga qishlog‘ingda shirin kartoshka sotasan!

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo‘lgan harakat va holatni bildirgan fe’l shakli ya’ni shart mayli shakli, kelasi zamon birligining II shaxs-son shakli mavjud. Kontekstdan kelib chiqqan holda, bu yerda 学习不努力 birikmasi orqali diqqatingni kirish imtihoniga qarat degan ma’no hosil bo‘lmoqda. Imperativ (lot. *modus imperativus*) - irodani (buyruq, iltimos yoki maslahat) ifodalovchi fe’lning kayfiyat shakli. Agar optativ so‘zlovchining xohish-istagini, ta’bir joiz bo‘lsa, sof shaklda ifodalasa, buyruq gap istak ifodasini induktsiya ifodasi bilan birlashtiradi: buyruq so‘z shaklini talaffuz qilishning o‘zi so‘zlovchining murojaat etuvchini o‘ziga jalb qilishga urinishidir. Imperativ - lingvistik iboraning talaffuzi ma’lumotni yetkazishdan tashqari qandaydir boshqa vazifaga ega bo‘lishining bir misolidir; boshqacha aytganda, bu holda lisoniy ifodaning aytilishi (noverbal) harakatga teng. Motivatsiyani ifodalashning rasmiy va g‘ayratli vositasi sifatida imperativ doirasida ko‘plab kichik turlar mavjud. Motivatsiya turlari, birinchidan, so‘zlovchining so‘rov, maslahat, taklif, talab yoki biror harakatni amalga oshirish uchun ruxsat berishi va hokazolarga qarab kategoriyalilik darajasida farqlanadi. Ko‘pgina tillarda bu ma’nolar turli morfologik ko‘rsatkichlar bilan ifodalanishi mumkin. Prototip imperativi A harakatning kelajakdagi bajaruvchisi so‘zlovchining bevosita adresati, ya’ni ikkinchi shaxs ekanligini taxmin qiladi. Biroq, har xil turdagi “aralash” (yoki noto‘g‘ri) motivlar ham mumkin, ular birinchi yoki uchinchi shaxsga qaratilgan.

— 卖洋芋, (卖|什么?);

Kartoshka sotmoq ; (*Fe’l* | *Ot*) - (sotmoq | nima?);

动宾短语 , “*Fe’l+obyekt*” birikma.

— 今日|学习, (什么|时候|学习?);

Bugun o‘qimoq ; (*Ravish* | *Fe’l*) - (qachon? | o‘qimoq);

偏正短语 , “*Tobe+hokim*” birikma.

— 学习|不努力, (学得|怎么样?);

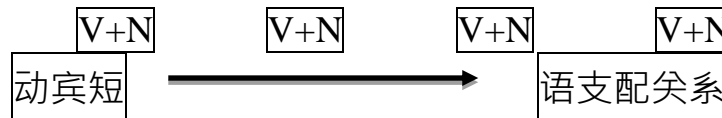
Tirishib o‘qimasang; (*Fe’l* | *Ravish*) – (qanday? | o‘qimoq);

动补短语, “*Fe’l+kompliment*” birikma.

— 明日村口|卖, (在哪儿|卖?);

Ertaga qishloq ostonasida sotmoq; (Ravish | Fe'l) - (qayerda? | sotmoq);
偏正短语, “Tobe+hokim” birikma.

III. 决战高考, 改变命运, 屡挫屡战, 笑傲群雄。

Tarjima: *Keling, muvaffaqiyatsizliklar-u, tinimsiz sinovlarga qarata mag'rur kulib qaraylik, axir universitetga kirish imtihonlari bizning taqdirimizni o'zgartiradi.*

Xitoyda shiorlar qadimgi til normalaridan kam foydalanadi va shior tuzilishida so'zlovchining istagining ifodasidir. E'tibor bering bu shior o'zida optativ semantika baholash va noreallik ma'nolari birlashtiriladi; bu istakning semantik zonasi bo'lib, u ma'lum ma'noda markaziy modal ma'nodir. 笑傲群雄 birikmasida, optativ kayfiyatda turgan fe'l majburiyat va imkoniyatdan farqli ravishda istakni vaziyatning predmetiga ham “istaydi” ham, so'zlovchiga ham “istayman” nisbat berish mumkin; ikkinchi holda, biz odatda grammatiklashuvning kuchayishi sifatida qaraladigan “loktiv bo'lman” modallikdan “lokatsiyaviy”ga o'tadi. Niyat ko'rsatkichlari, shuningdek, istak ko'rsatkichlari o'z semantikasida noreal va real soha o'rtasida oraliq bo'lib, bu xususiyat shu ta'lim shiorida qo'llanilgan.

— 拥有|理想, (拥有|什么?)

Ideallarga ega bo'lmoq; (Fe'l | Ot) - (ega bo'lmoq | nimaga?);

动宾短语, “Fe'l+obyekt” birikma.

2) **Subyekt + predikat birikmali shior strukturasi.**

主谓结构;

Munosabat turiga ko'ra, moslashuv aloqasida tobe so'z o'z shaklini hokim so'zning shakliga moslaydi, hokim so'zning shakli o'zgarishi bilan tobe so'z ham unga moye holda shaklini o'zgartiradi: men aytaman, sen aytasan; mening kitobim, uning kitobi kabi.

Bu kompozitsiyadan ham shiorlar strukturasi tahlili jarayonida keng qo'llanilgani kuzatish mumkin. Nomidan kelib chiqib ham bu tuzilish subyekt va predikatning birikmasidan iborat bo'lib, bu ikkisinin o'rtasidagi o'zaro munosabat quyidagi ta'lim shiorlar birikmasini hosil qilgan.

I. 狠抓基础是成功的基石, 持之以恒是胜利的保证!

Tarjima: *Tirishqoqlik - muvaffaqiyat garovi, qat'iyatlilik esa g'alaba garovidir!*

Bu shiorida bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo'lgan harakat va holatni bildirgan fe'l shakli ya'ni shart mayli shaklida emas, balki

biron-bir harakat obyektiv olamda mavjud ekanligi bayon etilmoqda, ya’ni bu *indikativ* (lot. *modus indicativus*) bo’lib, bunda fe’l pozitsiyasi reallikni ifoda etgan holda, ish-harakat o’tgan zamonda yoki hozirgi zamonda yuz beradi va bu qolgan mayl shakllarga qarama-qarshi hisoblanib, obyektiv modallikni bayon etib keladi.

— 狠抓基础是成功的基石, (什么? |成功的基石);

Tirishqoqlik - muvaffaqiyat garovidir; (Ot | Fe’l) – (muvaffaqiyat garovi | nima?)

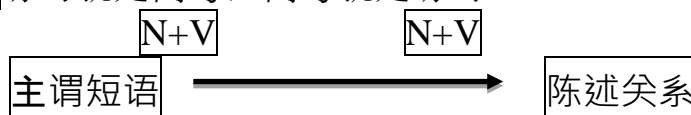
主谓短语, “Subyekt+predikat” birikma.

— 持之以恒是胜利的保证, (什么? |胜利的保证);

Qat’iyatlilik - g’alaba garovi; (Ot | Fe’l) - (g’alaba garovi | nima?);

主谓短语, “Subyekt+predikat” birikma.

II. 练习就是高考, 高考就是练习。

Tarjima: *Amaliyot - bu universitetga kirish imtihoni, universitetga kirish imtihoni amaliyotga asoslangan.*

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo’lgan harakat va holatni bildirgan fe’l shakli ya’ni shart mayli shakli mavjud.

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo’lgan harakat va holatni bildirgan fe’l shakli ya’ni shart mayli shaklida emas, balki biron-bir harakat obyektiv olamda mavjud ekanligi bayon etilmoqda, ya’ni bu *indikativ* (lot. *modus indicativus*) bo’lib, bunda fe’l pozitsiyasi reallikni ifoda etgan holda, ish-harakat o’tgan zamonda yoki hozirgi zamonda yuz beradi va bu qolgan mayl shakllarga qarama-qarshi hisoblanib, obyektiv modallikni bayon etib keladi.

— 练习就是高考, (什么? |高考) - (shénme? | gāokǎo);

Amaliyot - bu universitetga kirish imtihoni; (Ot | Fe’l) - (nima? | universitetga kirish imtihoni);

主谓短语, “Subyekt+predikat” birikma.

— 高考就是练习, (什么? |练习);

Universitetga kirish imtihonlari amaliyotga asoslangan; (Ot | Fe’l) - (nima? | amaliyotga asoslangan);

主谓短语, “Subyekt+predikat” birikma.

III. 我自信, 我成功!

N+V **N+V**

主谓短语

陈述关系

Tarjima: *Men o‘zimga ishonaman va muvaffaqiyatga erishaman!*

Bu ta’lim shiori motivatsion shiorlar guruhiga mansub bo‘lib, fe’ning orttirma nisbat, buyruq-istak mayl, II shaxs-son shaklida tuzilgan. Ushbu misolda, “我自信”, “我成功” birikmalari fe’ning imperativ shaklida bo‘lib, subyekt o‘zini ma’lum bir harakatga chorlamoqda, bu konstruksiyada harakat istak-mayl shaklda amalga oshirilmoqda. 决定命运 II shaxs-son birlik fe’lining ko‘rsatkichi shaklida h. kelasi zamon birikmasi sifatida da’vat etuvchi shior ko‘rinishida yasalmogda.

O‘zimga ishonaman; (kim? | ishonadi) - (Ot | Fe’l);

Muvaffaqiyatga erishaman; (kim? | muvaffaqiyatga erishadi) - (Ot | Fe’l);

主谓短语, “Subyekt+predikat” birikma.

3) Tobe + hokim birikmali shior strukturasi.

偏正结构;

Munosabat turiga ko‘ra, Tobe bog‘lanish – bir so‘z (tobe so‘z)ning boshqa bir so‘z (*hokim soz*)ga bo‘ysunishi orqali bog‘lanishi.

Boshqaruv aloqasida tobe so‘z hokim so‘zning talabi bilan ma’lum grammatik shaklga kiradi, shu shakl orqali tobelanadi.

Atributiv munosabatlar, agar tobe komponent predmetning belgisini, sifatini bildirsa va ko‘p hollarda qanday degan savollarga javob beradi. Xitoy tilida atribut vazifasini bajaruvchi sifatlardan tashqari, to‘g‘ridan-to‘g‘ri atributiv sifatida ishlatiladigan otlar shiorlarda juda keng tarqalgan.

I. 两眼一睁 开始竞争。

Adv+N

V+Adv

偏正短语

修饰关系

Tarjima: *Ikki ko‘zni ochib raqobatni boshlang.*

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo‘lgan harakat va holatni bildirgan fe’l shakli ya’ni shart mayli shakli mavjud. Bu ta’lim shiori ham da’vat etuvchi shiorlar guruhiga mansub bo‘lib, fe’ning orttirma nisbat, buyruq-istak mayl, II shaxs-son shaklida tuzilgan.

— 两眼一睁, (怎么|睁?);

Ikki ko‘zni ochib; (数量短语 + Fe’l);

偏正短语, “Tobe+hokim” birikma.

— 开始竞争, (开始|什么?);

Raqobatni boshlang ; (Fe’l / Ot) - (boshlamoq | nimani?);

动宾短语, “Fe’l+obyekt” birikma.

II. 以我雄心 征战未来。

Adv+V

Tarjima: *O‘z orzuim bilan kelajakni zabt etaman.*

Bu ta’lim shiori motivatsion shiorlar guruhiga mansub bo‘lib, fe’lning orttirma nisbat, buyruq-istak mayl, II shaxs-son shaklida tuzilgan. Ushbu misolda, “征战未来” birikmasi fe’lning imperativ shaklida bo‘lib, subyekt o‘zini ma’lum bir harakatga chorlamogda, bu konstruksiyada harakat istak-mayl shaklda amalga oshirilmoqda.

偏正短语, 状中短语 (方位短语 Ravish + Fe’l);

偏正短语, “Tobe+hokim” birikma.

III. 努力就能成功 坚持保证胜利。

V+AdvP

V+AdvP

Tarjima: *Qat’iylik g‘alabaga olib kelar, matonat esa g‘alabani kafolatlar.*

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo‘lgan harakat va holatni bildirgan fe’l shakli ya’ni shart mayli shakli mavjud.

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo‘lgan harakat va holatni bildirgan fe’l shakli ya’ni shart mayli shaklida emas, balki biron-bir harakat obyektiv olamda mavjud ekanligi bayon etilmoqda, ya’ni bu *indikativ* (lot. *modus indicativus*) bo‘lib, bunda fe’l pozitsiyasi reallikni ifoda etgan holda, ish-harakat o‘tgan zamonda yoki hozirgi zamonda yuz beradi va bu qolgan mayl shakllarga qarama-qarshi hisoblanib, obyektiv modallikni bayon etib keladi.

[能]商量, (能愿动词 + V), (能?);

偏正短语, 状中短语 (方位短语 + Fe’l);

偏正短语, “Tobe+hokim” birikma.

IV. 遇难心不慌, 寓易心更细。

V+Adv

V+Adv

Tarjima: *Qiyinchiliklardan aslo qo‘rqmang, doimo shay holatda bo‘ling.*

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo‘lgan harakat va holatni bildirgan fe’l shakli ya’ni shart mayli shakli mavjud. Bu ta’lim shiori ham da’vat etuvchi shiorlar guruhiga mansub bo‘lib, fe’lning orttirma nisbat, buyruq-istak mayl, II shaxs-son shaklida tuzilgan.

[能]商量 (能愿动词+V) - (能?);

偏正短语 - 状中短语(方位短语+Fe’l);

偏正短语 - “Tobe+hokim” birikma.

V. 你有多努力的现在 就有多不惧的未来。

Adv+N

Adv+NP

Tarjima: *Hozir qancha mehnat qilsangiz, kelajakda shunchalik qo‘rqmas bo‘lasiz.*

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo‘lgan harakat va holatni bildirgan fe‘l shakli ya‘ni shart mayli shakli mavjud. Bu ta‘lim shiori ham da‘vat etuvchi shiorlar guruhiga mansub bo‘lib, ergash gap, II shaxs-son shaklida tuzilgan.

偏正短语 - 状中短语(方位短语 + Fe‘l);

偏正短语 - “Tobe+hokim” birikma.

4) *Kopulyativ birikmali shior strukturasi.*

联合结构;

Munosabat turiga ko‘ra, teng bog‘lanish – ikki so‘zning teng huquqli, biri ikkinchisiga bo‘ysunmay bog‘lanishidir.

Qo‘shma so‘zning qismlari o‘rtasida muvofiqlashtiruvchi (*kopulativ*) bog‘lanish bilan erkin munosabat yuzaga keladi, bir qismi ikkinchisiga bog‘liq bo‘lmaydi, demak, ikkala qism ham teng semantik munosabatda bo‘ladi.

Kopulativ qo‘shilish deganda funksional-sintaktik va semantik jihatdan teng morfemalarning (leksemalarning) qo‘shilishi tushuniladi, jami bir ma‘no beradi¹.

I. 不会吧，不会吧 不会真的有人考不上重本吧！

Tarjima: *Qo‘limdan kelmaydi degan abituriyent hech qachon imtihondan o‘ta olmaydi!*

Bu shiorda bir harakat va holatning bajarilishi yoki bajarilmasligi uchun shart bo‘lgan harakat va holatni bildirgan fe‘l shakli ya‘ni shart mayli shakli, kelasi zamon birligining II shaxs-son shakli mavjud. Kontekstdan kelib chiqqan holda, bu yerda 考不上 birikmasi orqali kirish imtihoniga tayyorlanayotgan talabalarga hech qachon yengilmasliklarini aytib o‘tmoqda.

$[Fe'1+Fe'1+ Fe'1]$ = 并列 - 不会吧+不会吧+不会吧;

XULOSA

Xitoy o‘quv muassasalari tomonidan bo‘lajak o‘quvchi-abiturentlarni ta‘limga, xususan, oliy o‘quv dargoxlari kirish imtixonlaridan a‘lo o‘tib, yana ham chuqurroq ta‘lim saboqlari olishlarini targ‘ib etishni maqsad etgan holda, har yili maxsus ta‘lim shiorlari ishlab chiqilinadi. Ular maktabga tegishli *tashqi* (*maktab hovlisi, binosi*) va *ichki* (*auditoriya, koridor*) hududlarida o‘rnatiladi.

¹ А.Л.Семенов О синтагматической семантике копулятивного сложения в китайском языке // Исследования по китайскому языку. Сб. статей / Подред. В.М.Солнцева. М.: Наука, 1973. - С. 63 // Semenas A.L. Xitoy tilida kopulativ qo‘shilishning sintagmatik semantikasi haqida // Xit. tilini o‘rganish / Qayta tahrirchi V.M.Solntsev. M.: Nauka, 1973 yil 63 b.

Shiorlarning leksik-semantik va struktur tuzilish munosabatlarining turlari. 标语句法结构关系的类型; Shiorning ichki komponentlari o‘rtasidagi munosabatga ko‘ra ta’lim shiorlarning struktur tuzilish munosabatini quyidagi turlarga ajratishimiz mumkin.

- 1) *Fe’l+obyekt birikmali shior strukturasi.*
动宾结构;
- 2) *Subyekt+predikat birikmali shior strukturasi.*
主谓结构;
- 3) *Tobe+hokim birikmali shior strukturasi.*
偏正结构;
- 4) *Kopulyativ birikmali shior strukturasi.*
联合结构;

Ta’lim muassasalari tomonidan tuzilgan da’vat etuvchi ta’lim shiorlarining strukturasi foiz ko‘rsatkichi

教育标语 <i>Da’vat etuvchi ta’lim shiorlar.</i>	Soni	Foiz
动宾结构 <i>Fe’l + obyekt birikmali shior strukturasi.</i>	36	36 %
主谓结构 <i>Subyekt + predikat birikmali shior strukturasi.</i>	27	27%
偏正结构 <i>Tobe + hokim birikmali shior strukturasi.</i>	34	34%
联合结构 <i>Kopulyativ birikmali shior strukturasi</i>	3	3%

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. А.Л.Семенов О синтагматической семантике копулятивного сложения в китайском языке // Исследования по китайскому языку. Сб. статей / Подред. В.М.Солнцева. М.: Наука, 1973. - С. 63 // Semenas A.L. Xitoy tilida kopulativ qo‘shilishning sintagmatik semantikasi haqida // Xit. tilini o‘rganish / Qayta tahrirchi V.M.Solntsev. M.: Nauka, 1973 yil 63 b.
2. Karimov, A. A. (2022). The Problem of The Grammatical Category of The Chinese Language. Texas Journal of Multidisciplinary Studies, 5, 226-229.

-
3. Каримов, А. А. (2021). СООТНОШЕНИЕ ПОНЯТИЙНОГО И АССОЦИАТИВНОГО НАЧАЛО В ИЕРОГЛИФИЧЕСКОМ ПИСЬМЕ (на примере иероглифа 日 «солнце»). *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(Special Issue 1), 76-81.
4. Каримов А.А. Выявление исконных и приобретенных значений иероглифов 念, 讀, 看 (сравнительный анализ японского и китайского языков). // Материалы международной конференции по японоведению. Цукуба.Ташкент., - 2020